

VALTIONEUVOSTON ASETUS MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN MUUTTAMISESTA – KAAVASELOSTUKSEN SISÄLTÖVAATIMUSTEN TÄYDENTÄMINEN

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (2001/42/EY, annettu 27.6.2001, jäljempänä SEA -direktiivi) edellyttää, että jäsenvaltiot saattavat tietyt suunnitelmat ja ohjelmat ympäristöarvioinnin kohteeksi siten, kuin direktiivissä on määritelty. Tällä menettelyllä taataan ympäristöseikkojen ottaminen osaksi sellaisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelua ja päätöksentekoa, joilla saattaa olla merkittäviä vaikutuksia ympäristön kannalta.

Suomessa SEA -direktiivi on keskeisesti saatettu voimaan suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetulla lailla (200/2005) ja valtioneuvoston asetuksella (347/2005). Kaavoituksen osalta direktiivi on kuitenkin saatettu kansallisesti voimaan maankäyttö- ja rakennuslailla (132/1999) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksella (895/1999). Tämä todetaan suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 7 §:n 2 momentissa, jonka mukaan ympäristöarviointia vastaavasta ympäristövaikutusten arvioinnista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa. Maankäyttö- ja rakennuslaki on säädetty ennen SEA -direktiivin antamista.

Euroopan komissio on EU Pilot -tiedustelussaan 10.7.2015 huomauttanut, että Suomen maankäyttö- ja rakennuslaki tai -asetus ei sisällä yksityiskohtaisia säännöksiä velvollisuudesta laatia SEA -direktiivin edellyttämä ympäristöselostus kaavoituksen yhteydessä, eikä myöskään säännöksiä selostuksen sisällöstä. Suomen valtio on vastauksessaan Euroopan komissiolle ilmoittanut, että maankäyttö- ja rakennusasetuksen kaavaselostuksen tietovaihtimuksia koskeviin säännöksiin lisätään viittaus SEA -direktiivin liitteessä I tarkoitettuihin tietoihin, jotta kansalliset säännökset vastaisivat yksityiskohtaisesti direktiivin vaatimuksia.

SEA -direktiivi edellyttää, että kaavaa laadittaessa on tehtävä ympäristöarviointi. Siihen liittyen on direktiivin 5 artiklan mukaan laadittava ympäristöselostus, jossa osoitetaan, kuvataan ja arvioidaan suunnitelman todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset sekä suunnitelman tavoitteet ja maantieteellinen ulottuvuus huomioon ottaen kohtuulliset vaihtoehdot. Tätä varten on annettava direktiivin liitteessä I tarkoitettut tiedot:

- a) suunnitelman tai ohjelman pääasiallinen sisältö, päätavoitteet ja suhde muihin asiaan liittyviin suunnitelmiin ja ohjelmiin,
- b) ympäristön nykytilaan liittyvät merkitykselliset näkökohdat ja sen todennäköinen kehitys, jos suunnitelmaa tai ohjelmaa ei toteuteta,
- c) ympäristön ominaispiirteet sellaisten alueiden osalta, joihin todennäköisesti kohdistuu merkittäviä vaikutuksia,
- d) kaikki suunnitelman tai ohjelman kannalta merkitykselliset olemassa olevat ympäristöongelmat, mukaan lukien erityisesti ne ongelmat, jotka koskevat alueita, joilla on erityistä ympäristöllistä merkitystä, esimerkiksi direktiivin 79/409/ETY ja 92/43/ETY mukaisesti nimetyt alueet,
- e) kansainvälisesti, yhteisön tai jäsenvaltioiden tasolla vahvistetut suunnitelman tai ohjelman kannalta merkitykselliset ympäristönsuojelutavoitteet ja tapa, jolla mainitut tavoitteet ja ympäristönäkökohdat on otettu valmistelussa huomioon,
- f) todennäköiset merkittävät ympäristövaikutukset, mukaan lukien vaikutukset sellaisiin seikkoihin kuten biologiseen monimuotoisuuteen, väestöön, ihmisten terveyteen, eläimistöön, kasvistoon, maaperään, veteen, ilmaan, ilmastotekijöihin, aineelliseen omaisuuteen, kulttuuriperintöön arkkitehtoninen ja arkeologinen perintö mukaan lukien, maisemaan sekä edellä mainittujen tekijöiden välisiin suhteisiin,

- g) suunnitellut toimenpiteet, joilla aiotaan ehkäistä suunnitelman tai ohjelman toteuttamisesta ympäristölle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia, vähentää niitä tai poistaa ne mahdollisimman kattavasti,
- h) selvitys siitä, miksi käsitellyt vaihtoehdot on valittu, sekä kuvaus siitä, miten arviointi on suoritettu, mukaan lukien kaikki vaikeudet (esimerkiksi tekniset puutteet tai osaamisen puute), joita on kohdattu vaadittuja tietoja koottaessa,
- i) kuvaus suunnitelluista toimenpiteistä, jotka koskevat seurantaa 10 artiklan mukaisesti,
- j) yleistajuinen yhteenveto edellä mainituista tiedoista.

Kaavaselostuksen tietosisältöä koskevien vaatimusten saattamiseksi vastaamaan edellä selostetun liitteen I vaatimuksia ehdotetaan maakunta-, yleis- ja asemakaavan kaavaselostuksen tietovaatimuksiin maankäyttö- ja rakennusasetuksen 10, 17 ja 25 §:ään täydentävä viittaus liitteen I tietovaatimuksiin. Kaavaselostusta laadittaessa olisi nykyisten vaatimusten lisäksi otettava huomioon SEA -direktiivin artiklan ja liitteen I ympäristöselostusta koskevat vaatimukset.

Vaikutusten selvittämisestä kaavaa laadittaessa on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä sekä -asetuksen 1 §:ssä. Kaavaselostuksen sisältöä koskevissa maankäyttö- ja rakennuslain ja -asetuksen säännöksissä käsitellään sisällöllisesti niitä asioita, joita SEA -direktiivin liitteessä I on tuotu esille. Näin ollen ehdotus ei tarkoita merkittävää muutosta nykykäytäntöön. Direktiivin liitteessä asioita on kuitenkin käsitelty yksityiskohtaisemmin. Kaavojen laatimisen yhteydessä onkin varmistuttava, että selvitettäessä esimerkiksi suunnittelualueen oloja ja ympäristöominaisuuksia sekä suunnittelun lähtökohtia ja kaavan toteutusta ohjaavia suunnitelmia, otetaan huomioon direktiivin liitteen kohdissa b-e esille otetut asiat siinä laajuudessa kuin kaavan tarkkuus ja ohjaustavoite edellyttävät.

Kaavoihin liittyviä merkittäviä vaikutuksia tunnistettaessa on riittävässä määrin kiinnitettävä huomiota erilaisten vaikutusten välisiin suhteisiin. On myös tilanteita, joissa on perustelua kuvata todennäköinen kehitys siinä tilanteessa, että suunnitelmaa tai ohjelmaa ei toteuteta. Vaikutusten selvittämisessä on kuvattava myös ne vaikeudet ja epävarmuustekijät, joita vaikutusten selvittämiseen on liittynyt.